

SEVEROČESKÁ ZOOLOGICKÁ ZAHRA DA LIBEREC
CZECHOSLOVAKIA

V Ý R O Č N Í Z P R Á V A **1968**
REPORT FOR THE YEAR
JAHRESBERICHT

J I Ř Í B A D A L E C
ŘEDITEL ZOO DIRECTOR

LIBEREC 1969

VÁŽENÍ PŘÁTELÉ,

předkládáme Vám zprávu o činnosti naší zoologické zahrady. Uplynulý rok přinesl na jedné straně význačné úspěchy a zejména zoologické oddělení dosáhlo dobrých výsledků. Na druhé straně, a to zejména o oblasti výstavby nemůžeme tvrdit, že by zde byly splněny všechny předpokládané úkoly. Srpnové události v závěru sezóny citelně ovlivnily návštěvnost a tím i hospodářské výsledky roku.

Dnes stojíme již v prvních měsících jubilejního roku, před výročím 50 let naší zahrady. Čekají nás tu nové a náročné úkoly. Chceme se s našimi domácími i zahraničními přáteli sejit na oslavách jubilejního roku naší práce. A již proto, více než kdy jindy, zaměrujeme naše úsilí k dotváření našich expozic, k vytváření příjemného prostředí pro poučení i rekreaci našich návštěvníků.

J I Ř Í B A D A L E C
Ř E D I T E L

ZVĚŘ V ZOO LIBEREC V ROCE 1969

V uplynulém roce, podobně jako v minulých letech, dochází k dalšímu zkvalitňování stavu zvířat v naší zoologické zahradě, a to jak vlastními přírůstků, tak i dovozem zvířat ze zahraničí. Tato pozitivní tendence představuje ve finančním vyjádření částku 73 000 Kčs a celková hodnota zvěře činí 777 000 Kčs. Zoologická zahrada má dnes velmi dobrý základní stav chovných párů, a to nejen v dostatečném množství, ale i v druhové skladbě, takže v posledním období dosahuje každoročně velmi cenných chovatelských úspěchů a počet odchovaných zvířat přesahuje „ubytovací možnosti“ zoo.

Výstavba v zoologické zahradě pokračuje velmi pomalu. Proto také většinu zvířat, které odchováváme, musíme odprodat nebo vyměnit do jiných zoologických zahrad. U některých zvířat se dokonce odchovu bráníme, protože jejich umístění u nás je nemožné a s prodejem jsou potíže. Proto také se snažíme zajistit takové chovné páry, o jejichž odchovy je zájem jak v našich zoologických zahradách, tak i v zahraničí.

Přestože v přehledu o našich odchovech uvádíme podrobně přírůstky u jednotlivých druhů, chtěl bych se zmínit o nejzajímavějších odchovech naší zahrady, které ji po chovatelské stránce staví na jedno z předních míst v Československu.

Z těch zvířat, která jsou mezinárodně sledována jako velmi vzácná, dosahujeme pravidelně odchovy u poloopic lemurů katt, kde se letos dokonce narodila dvojčata, přírůstek zaznamenala rodina zubrů a narodil se nám další kozorožec kavkazský, jediný v Evropě. Mimořádným chovatelským úspěchem je chov binturongů, což jsou zajímavé stromové šelmy, které žijí v indomalajské oblasti a dosahují velikosti mohutného jezevce. Na rozdíl od něj mají však dlouhý, huňatý ocas, kterým se mohou zachycovat na větvích, podobně jako některé druhy opic. Podle údajů poslední mezinárodní zoologické ročenky (International ZOO Yearbook vol. VII.) je odchováválo pouze 7 zoo, z toho 2 v USA, 1 v Malajsku a 1 v Kanadě.

Obě mláďata, která se narodila v dubnu, byla zdárně odchována a v současné době, opět pro nedostatek místa, byla prodána do Holandska spolu s dalšími zvířaty velké obchodní firmě.

Z dalších přírůstků za zmínku stojí trio černých levhartů, první mládě antilopy jelení, odchov u zeber a u antilop nilgau.

Pro zkvalitnění našeho stavu zvěře a pro jeho zpestření jsme dovezli některé druhy opic, zejména překrásné kočkodany Dianiny a Brazzovy a stav antilop byl obohacen párem vzácných přimorožců jihoafrických, zvířat, která byla v Africe na některých místech již vyhubena.

Opice pinč - *Leontocebus oedipus*

Rovněž byl doplněn stav klokanů, kteří dnes patří mezi vzácné exponáty a na světových trzích se objevují velmi sporadicky, protože Austrálie nepovoluje jejich vývoz.

Procento uhynulých zvířat ani v letošním roce, který byl klimaticky velmi nepříznivý pro velké dešťové srážky, nepřekročilo normální průměr. Mezi největší ztráty patří úhyn vloni narozeného zubra a páru antilop perských. Tyto antilopy, které jsme dovezli v minulém roce, si nezvykly na liberecké klima a již v zimě jsme s nimi měli značné potíže. Během vlhkého letošního roku uhynuly, aniž by pitva mohla prokázat pravou příčinu smrti. K úhynu došlo i u antilop jeleních, kde se vzájemně napadli dva samci a jedna samice uhynula bezprostředně po dovozu následkem transportu. Úhyn jednoho z mláďat černých levhartů nutno přičíst na vrub chybě ošetřovatele, který omylem do klece těchto mláďat přepustil dospělého samce pumy, který jedno z nich smrtelně poranil. Ostatní ztráty byly zaviněny běžným onemocněním nebo stářím. V zoo nedošlo k tomto roce k žádnému nebezpečně nakažlivému onemocnění nebo epidemii, díky důsledné preventivní veterinární péči. Rovněž několik zvířat bylo s úspěchem vyléčeno i v dosavadních primitivních podmínkách, které veterinář k tomuto účelu v naší zahradě má, protože ošetřovna ani oddělený prostor pro nemocná zvířata nejsou zatím dokončeny.

V zoologické zahradě bylo ke konci roku 1968 chováno celkem 479 zvířat ve 132 druzích. Z toho 13 druhů opic, 20 druhů šelem, 15 druhů kopytníků a 15 druhů papoušků.

Narození – Tiergeburten – Animals Bred – 1968

4 alexander malý (*Paleornis torquatus*), 4 labuť černá (*Cygnus atratus*), 1 rosela pestrá (*Platycercus eximius*), 2 dikobraz (*Histrix leucura*), 1.1 lemur katta (*Lemur catta*), 2.1 pavián pláštíkový (*Papio hamadryas*), 1 šakal (*Canis aureus*), 1.1 medvěd hnědý (*Ursus arctos*), 0.2 binturong (*Arctitis binturong*), 3 ženetky (*Genetta genetta*), 1.2 puma (*Felis concolor*), 1.2 levhart skvrnitý (*Panthera pardus*), 1.2 levhart skvrnitý černý (*Panthera pardus niger*), 1.1 pony, 0.1 zebra Grantova (*Equus burchellii boehmi*), 4 jelen Dobowského (*Cervus nippon hortulorum*), 1.0 zubr evropský (*Bison bonasus*), 2.2 nilgau pestrý (*Boselaphus tragocamelus*), 0.1 antilopa jelení (*Antilope cervicapra*), 1.0 kozorožec kavkazský (*Capra caucasica cylindricornis*).

Koupě a výměna – Import

2 turako (*Tauraco h. hartlaubi*), 3 jeřáb paví (*Balearica pavonina*), 2 tukan obrovský (*Rhamphastos toko*), 2.1 klokan rudokrký (*Macropus ruficollis*), 3 kočkodan Brazzův (*Cercopithecus neglectus*), 1.2 kočkodan Dianin (*Cercopithecus diana*), 1.1 liška polární (*Alopex lagopus*), 1.1 kočka bažinná (*Felis chaus*), 0.1 karakal (*Felis caracal*), 1.2 lama krotká (*Lama glama*), 1.0 jelen axis (*Axis axis*), 1.1 přimorožec jihoafrický (*Oryx g. gazella*).

Úhyn – Todesfälle – Drop-out

1 plameňák růžový (*Phoenicopterus r. ruber*), 1 labuť černá (*Cygnus atratus*), 2 jeřáb paví (*Balearica pavonina*), 1 tukan obrovský (*Rhamphastos toko*), 1 ararauna (*Ara ararauna*), 1.0 chápan (*Ateles belzebuth*), 2.0 pavián pláštíkový (*Papio hamadryas*), 0.1 ženetka (*Genetta genetta*), 1.0 kočka bažinná (*Felis chaus*), 1 liška polární (*Alopex lagopus*), 1.0 vydra evropská (*Lutra lutra*), 0.1 levhart skvrnitý-černý (*Panthera pardus niger*), 0.1 zubr evropský (*Bison bonasus*), 2.1 antilopa jelení (*Antilope cervicapra*), 1.1 gazela perská (*Gazella subgutturosa*).

Prodej a výměna – Export

4 labuť černá (*Cygnus atratus*), 5 pavián pláštíkový (*Papio hamadryas*), 0.1 lemur katta (*Lemur catta*), 0.2 ženetka (*Genetta genetta*), 0.1 kočka bažinná (*Felis chaus*), 0.1 rys ostrovid (*Lynx lynx*), 0.2 binturong (*Arctitis binturong*), 3 levhart skvrnitý (*Panthera pardus*), 1.1 medvěd hnědý (*Ursus arctos*), 1.0 onager (*Equus hemionus onager*), 0.1 pony, 1.0 velbloud dvouhrbý (*Camelus bactrianus*), 1.1 lama krotká (*Lama glama*), 1.1 jelen axis (*Axis axis*), 1.2 jelen Dybowského (*Cervus nippon hortulorum*), 2.2 antilopa nilgau (*Boselaphus tragocamelus*), 1.0 pakůň bělobradý (*Conochaetes taurinus albojubatus*).

Zusammenfassung:

Wie auch in den früheren Jahren, so hatte auch im Jahre 1968 die Entwicklung des Tierbestandes eine positive Tendenz. Finanziell ausgedrückt ist der Tierbestand Ende 1968 um 73.000 Kcs höher als zur gleichen Zeit des Jahres 1967 und erreichte somit den Gesamtbeitrag von 777.000 Kcs.

Der Zoo hat heute nicht nur einen guten Grundbestand von Zuchttieren, sondern auch eine zweckmässige Artengestaltung, sodass der alljährige Zuwachs von z. T. sehr wertvollen Tieren die Unterbringungsmöglichkeiten des Gartens überschreitet.

Da das Problem, alle Tiere angemessen unterzubringen, noch nicht gelöst werden konnte, wird umso mehr eine strenge und genaue Auswahl der Exponate beachtet. Es geht auch darum, gute Tausch- und Verkaufsmöglichkeiten mit anderen zoologischen Gärten zu erhalten und zu verbessern.

Besondere Beachtung verdient die regelmässige Aufzucht der Lemur katta, des Auerochsen des Kaukasischen Steinbocks. Ganz aussergewöhnlich erscheint die gelungene Aufzucht des indomalaysischen Baumraubtiers Binturong, die bisher nur in sieben Gärten der Welt gelang. Nicht uninteressant ist die Geburt eines Schwarzen Leoparden trios und auch anderer Zuwachs, den wir in der Beilage anführen.

Trotzdem das Jahr 1968 durch seine grossen Niederschläge klimatisch sehr ungünstig verlief, haben die Tierverluste den üblichen Durchschnitt nicht überschritten. Das feuchte Jahr hatte allerdings seinen Anteil an dem Verluste der Persischen Antilopen, die wir erst 1967 einführten. Hart war auch der Verlust des im Jahre 1967 geborenen Aueröchschen. Der Tod eines der drei Leopardenkätzchen ist auf einen Manipulationsfehler des Wärters zurückzuführen, der das Leopardemännchen zu den Jungen in den Käfig liess. In den übrigen gingen einige Tiere an den üblichen Krankheiten und im entsprechenden Alter ein, Gute Präventivmassregeln des Veterinärs hatten zur Folge, dass auch bei oft provisorischen Bedingungen Ansteckungen vermieden wurden und Erkrankungen und Unfälle gut ausgeheilt werden konnten.

Ende 1968 wurden im Zoo 479 Tiere in 132 Arten gehalten. Davon waren: 13 Arten von Affen, 20 Arten von Raubtieren, 15 Arten von Huftieren, und 15 Arten von Papageien.

Summary:

In the year 1968, like in the previous year, the trend of animal's number in our ZOO was a positive one. The value of animals arose by 73.000 Kcs to 777.000 Kcs, which is the total value of animals at the end of the year 1968.

The ZOO Garden has got at present a very good base stock of pairs of animals, kept for breeding in an appropriate assortment. The total number even in the high appreciated species is out of the accommodation possibility of the ZOO. The problem of the suitable

animal ledgement is the reason why it is necessary to make choice among species and to turn to such them, which have good prospects in exchange possibilities with the other ZOO Gardens.

Among others it is to be mentioned here the breeding of Lemur Katta a young one of European Bison and of Caucasian Tur. The most remarkable success is a young one of Binturong, because only seven ZOO Gardens have been successful in this breeding. Very interesting was the birth of 3 Black Pantheras and other interesting young ones, mentioned below.

In spite of a bad climate in the year 1968 and especially because of frequent rainfalls the unumber perished animals was within the limit.

The wet weather conditions were the reason of perishing of Antelopes, which had been imported the previous year. A considerable lost was a death of a Bison, born one year ago. The lost of a young Pantheras was very regrettable, aus due to the lack of skill of a ZOO Assistant a male of Pantheras was allowed to enter the cage of the young ones. In other cases only old age and usual diseases were the reason of perishings. Because of the good preventive protection we did not experienced epidemics and even in a provisional arrangement when the constructional work not finished, we were successful in healing of some diseases and injuries.

In the Zoo Garden in Liberec there were 479 pices of animals at the end of 1968 in 132 species. Among them there were 13 species of monkeys, 20 species of Carnivoras, 15 species of Ungulates and 15 species of parrots.

JIRÍ BADAL

ředitel ZOO – Direc

VÝSTAVBA ZOOLOGICKÉ ZAHRADY

Výstavba zoologické zahrady, která je v posledních letech hlavním problémem, nedostala se ani v roce 1968 do potřebného tempa. Spíše naopak se její tempo ještě dále zpomalilo. Projevuje se to především na hlavní stavbě, na pavilónu pro slony. K jeho výstavbě jsme v minulých letech přikročili vlastními silami, protože jednání se stavebními podniky nevedla k reálným výsledkům. Dnešní stav pracovních sil, zásobování stavebními hmotami a další obtíže vyžadují, aby všechny větší a rozsáhlejší stavby byly zadány stavebním podnikům. V tomto úseku naší práce jsme měli v minulém roce největší pohyb pracovních sil, což také tempu výstavby neprospělo.

Přes tyto potíže pokračovala údržbářská a stavební četa na menších objektech a v průběhu roku bylo dosaženo následujících výsledků:

Pavilón pro slony

Jak bylo již v úvodu uvedeno, je tato stavba proti původním záměrům zpožděna. Vlastní budova je již postavena, ale nepodařilo se provést její zastřešení a uzavření tak, aby bylo možno i v zimním období pokračovat ve vnitřních úpravách. Po posledních jednáních na Městském národním výboru je reálná naděje, že dokončení stavby včetně výběhů převezme místní stavební podnik.

Bazén pro lachtany

Práce na tomto objektu v dnešním centru zoo mohou být podnikány pouze mimo hlavní sezónu, neboť jinak by bránily hladkému provozu. Vzhledem k nepříznivému počasí v jarním období došlo i zde k určitému zpoždění. Jsou zde však předpoklady pro zrychlení všech prací v příštím roce.

Výběhy pro opice

U rekonstruovaného pavilónu opic bylo postaveno 6 nových výběhů, zčásti krytých laminátovým stropem. Výběhy jsou provedeny z profilovaných nosníků s drátěným výpletem.

Karanténa a zimoviště

Ze zrušeného pavilónu akvárií byla zřízena karantenní hala, vybavená univerzálními boxy, do kterých lze umístit velké i malé šelmy, opice i menší kopytníky. Dále jsou zde dva bazény s průtočnou vodou k zimování vodního ptactva a navíc zde bude zřízena pomocná ošetřovna zvířet. Objekt je již v částečném provozu, zcela dokončen bude v příštím roce.

Zusammenfassung

Der Zoo-Ausbau in den letzten Jahren das Hauptproblem erreichte auch 1968 nicht das nötige Tempo. Eher trat das Gegenteil ein und das geplante Tempo verlangsamte sich. Diese Situation ist am ehesten an dem wichtigsten Baue – dem Pavillon für Dickhäuter – erkennbar. Der Bau wurde in den letzten Jahren nur mit unseren eigenen Kräften und Hilfsmitteln begonnen, da alle Verhandlungen mit Baufirmen erfolglos blieben. Die unzulänglichen Arbeitskräfte, die komplizierte Baumaterialbeschaffung und auch andere Schwierigkeiten machen es für die Zukunft notwendig, alle grösseren Bauvorhaben an Baufirmen zu vergeben. Auch die grosse Arbeiterfluktuation bei der Bauabteilung wirkte negativ. Trotz der erwähnten und anderen Schwierigkeiten konnte die Bauabteilung des ZOO folgende Ergebnisse erzielen:

Der Dickhäuterpavillon

Wie schon erwähnt, ist der Bau nicht plangemäss vorangeschritten. Das Gebäude steht zwar, aber der Bau ist nicht soweit gediehen, dass während der Wintermonate die Innenausstattung zu Ende geführt werden könnte. Nach den letzten Verhandlungen beim Rate der Stadt besteht allerdings die reale Hoffnung, dass die Fertigstellung einschliesslich der Freigehege – eine Baufirma übernimmt.

Das Bassin für Löwenrobben

Die Arbeiten an diesem Objekte im Zentrum Zoo können nicht ganzjährig vorangetragen werden, da sie vor allem in der Hauptsaison den Betrieb stören würden. Die Frühjahrschlechtwetterperiode hatte auch Anteil an der Verzögerung. Dennoch sind gute Voraussetzungen für eine schnelle Fortführung aller Arbeiten im Jahre 1969 gegeben.

Die Ausläufe für die Affen

Beim rekonstruierten Affenpavillon wurden sechs neue Ausläufe montiert. Die Dächer bilden Kunstfaserplatten.

Die Quarantänehalle und das Winterquartier

Das aufgelöste Aquarium wurde in eine Quarantänehalle und zum Winterquartier umgebaut. Das Gebäude hat Universalboxen, in denen alle Arten von Raubtieren, Affen und auch kleinere Huftiere untergebracht werden können. Zwei Bassins mit fließendem Wasser dienen gut bei der Überwinterung von Wasservögeln. Ein Hilfsbehandlungsraum für die Tiere soll noch eingerichtet werden. Das Objekt ist erst teilweise in Betrieb und 1969 wird mit der Fertigstellung des Baues gerechnet.

S u m m a r y

Unfortunately the expansion of the ZOO Garden in Liberec is still the main problems which has extenden over some years already. It was not possible to speed the work. On the contrary the speed turned lower, especially of the main building, the pavillion for elephants. We decided in the past years to build it in the self-help system, because we did not find a building organization with a free capacity. Because of the shortage in manpower and because of difficulties in the raw material it was necessary to order this constructional work at the building firm.

In spite of these troubles our team service men continued to make repairs of some parts and during the pas year we were successful in the follwing items:

Elephant pavillion

As above mentioned, the constructional work is in a delay when compared with a time schedule. The main building is finished already but it was no time to install the roof and to close the building in order to be able to continue inside in the winter. After discusion with authorities it was decided, the accomplishment of the constructional work along with animal's runs will be provided by the local building corporation.

Otariidae basin

Being in the centr of ZOO it is not possible to make the construction when the ZOO is open. Due to the bad weather condition in the spring this work is in a delay too. Nevertheless there are good prospects to speed the work within the next year.

Monkey's run

At the new monkey's pavillion six new monkey's runs have been made, which are covered with synthetic coillings. The runs are made of a heavy steel frame with wire mesh.

Quarantine and winter rooms

The quarantine was reconstructed from a cancelled aquarium. This quarantine was equiped with universal cots, suitable for big and little animals, for monkeys a. s. o. There are also two little basins for water birds where they can live during winter days.

The quarantine will be provided with a little animals' hospital. This building is already used and it will be accomplished in the next year.

JIRÍ MIKOLAŠ

osvětový pracovník — Educational Asst.

OSVĚTOVÁ PRÁCE V ZOO 1968

Celková úroveň práce zoologické zahrady v uplynulém roce byla ovlivněna zvláště složitými a mnohdy protichůdnými vlivy. Proto ani závěr nebude jednoznačný.

K silným stránkám minulého roku 1968 patří, jako již po několik dřívějších let, práce chovatelská. Ta je solidním základem současné návštěvnosti a reálným předpokladem dalšího rozvoje zoologické zahrady. Na druhé straně se však zatím nedaří realizovat potřebnou výstavbu. Zoo nemá dostatek prostoru pro zvěř, ani pro pomocné provozy, což se projevuje zejména v zimě. Pavilóny jsou v tomto období přeplněny a v některých starších objektech nejsou potom právě nejlepší podmínky pro návštěvníky. Navíc pak řada exponátů nemá v zimním období vnitřní ubikace přístupny. Zimní návštěvnost je potom celkem nízká a hlavní nápor návštěvníků přichází v letním období, kdy v našich podmínkách velmi mnoho záleží na počasí. A to v roce 1968 návštěvníkům nepřálo.

Nečekanou hlubokou stopu pak zanechaly srpnové události, vstup cizích vojsk na území našeho státu. Letní sezóna, slibující vynahradit slabou návštěvnost deštivého jara, byla předčasně skončena, což se promítlo i do ekonomické situace Zoo. A navíc došlo nečekaně i k ochlazení styků s některými zahraničními partnery.

Uplynulý rok byl i rokem příprav k jubileu liberecké Zoo. V roce 1969 uplyne 50 let od jejího otevření. Byly proto shledávány materiály a dokumenty k uplynulým letům práce, aby v příštím roce mohly být souhrnně předloženy celé veřejnosti.

Zusammenfassung

Die gesamte Arbeit des Zoo unterlag im Jahre 1968 vielen-einander oft widersprechenden-Einflüssen. Deshalb kann auch der Schluss nicht eindeutig sein.

Zu den starken Seiten des Jahres 1968 gehören, wie schon in den früheren Jahren, die Zucht-

erfolge, die einerseits eine solide Basis für die Besucherzahl schaffen und andererseits eine reale Vorbedingung für die weitere Entfaltung des Gartens bedeuten.

Zu den schwachen Seiten zählen wir die ungünstigen Ausbaumöglichkeiten für den Zoo. Es bestehen nicht genügend Räumlichkeiten für Tiere und auch zu wenig Hilfsräume, was sich vor allem im Winter nachteilig bemerkbar macht. Zu dieser Zeit sind dann die Pavillone überfüllt, sodass in den älteren Objekten auch für die Besucher nicht gerade angenehme Bedingungen herrschen. Ausserdem ist auch eine Reihe von Exponaten in ihren Innenubikationen für den Besucher nicht zugänglich. Dadurch sinkt die Besucherzahl, die sowieso schon saisonbedingt ist und bei uns auch noch sehr vom Wetter beeinflusst wird, was gerade im Jahre 1968 auch noch sehr schlecht war.

Eine unerwartete tiefe Spur hinterliessen die August-Ereignisse der Einmarsch fremder Truppen in unsere Republik. Die Sommersaison, die versprach, die schwache Besucherzahl des regnerischen Frühjahrs auszugleichen, wurde dadurch frühzeitig gestoppt, was die Einkommen des Zoo beeinflusste. Ausserdem kam es zu einer nicht vorhergesehenen Abkühlung unserer Verbindungen mit einigen unserer ausländischen Partner.

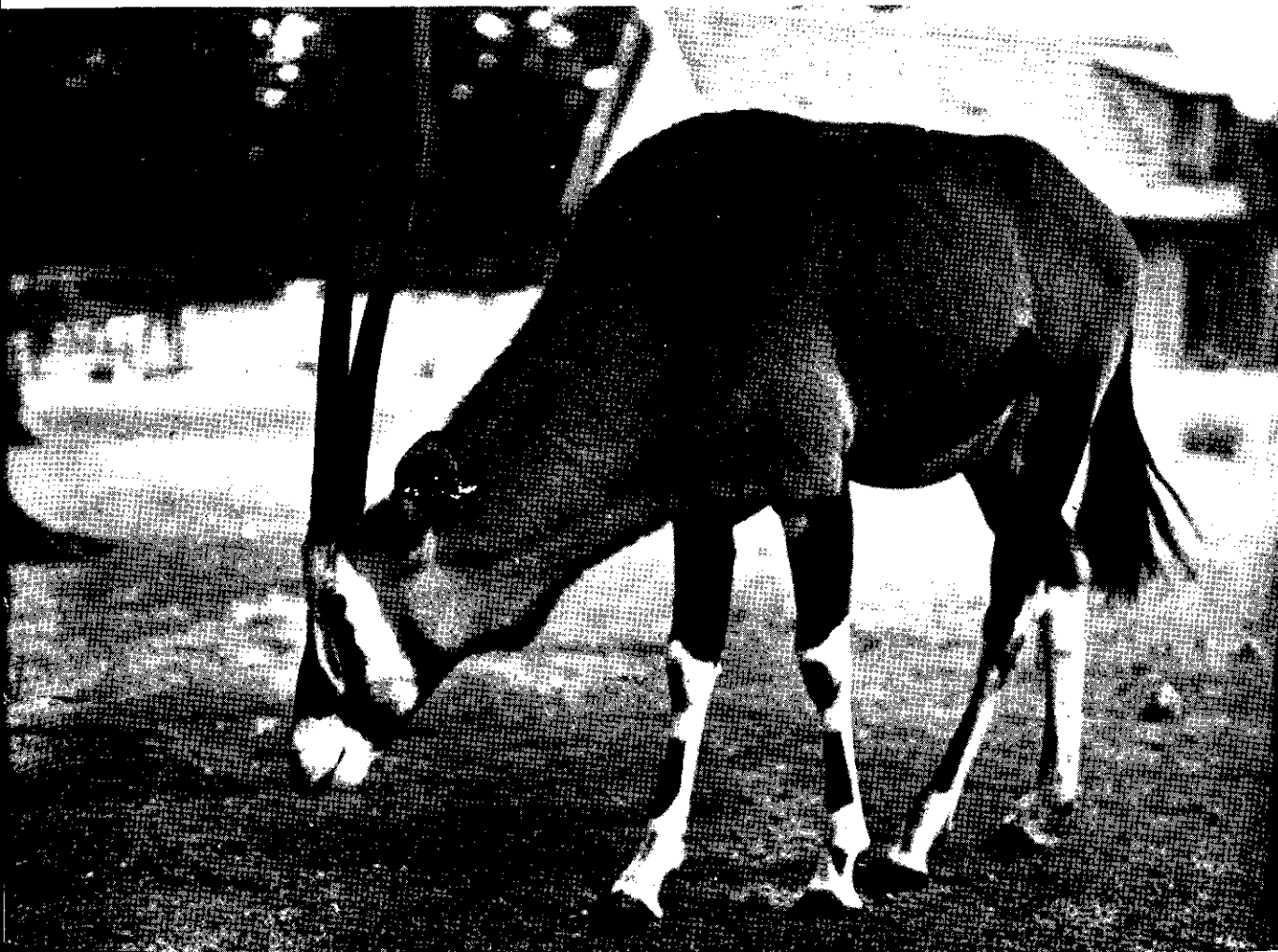
S u m m a r y

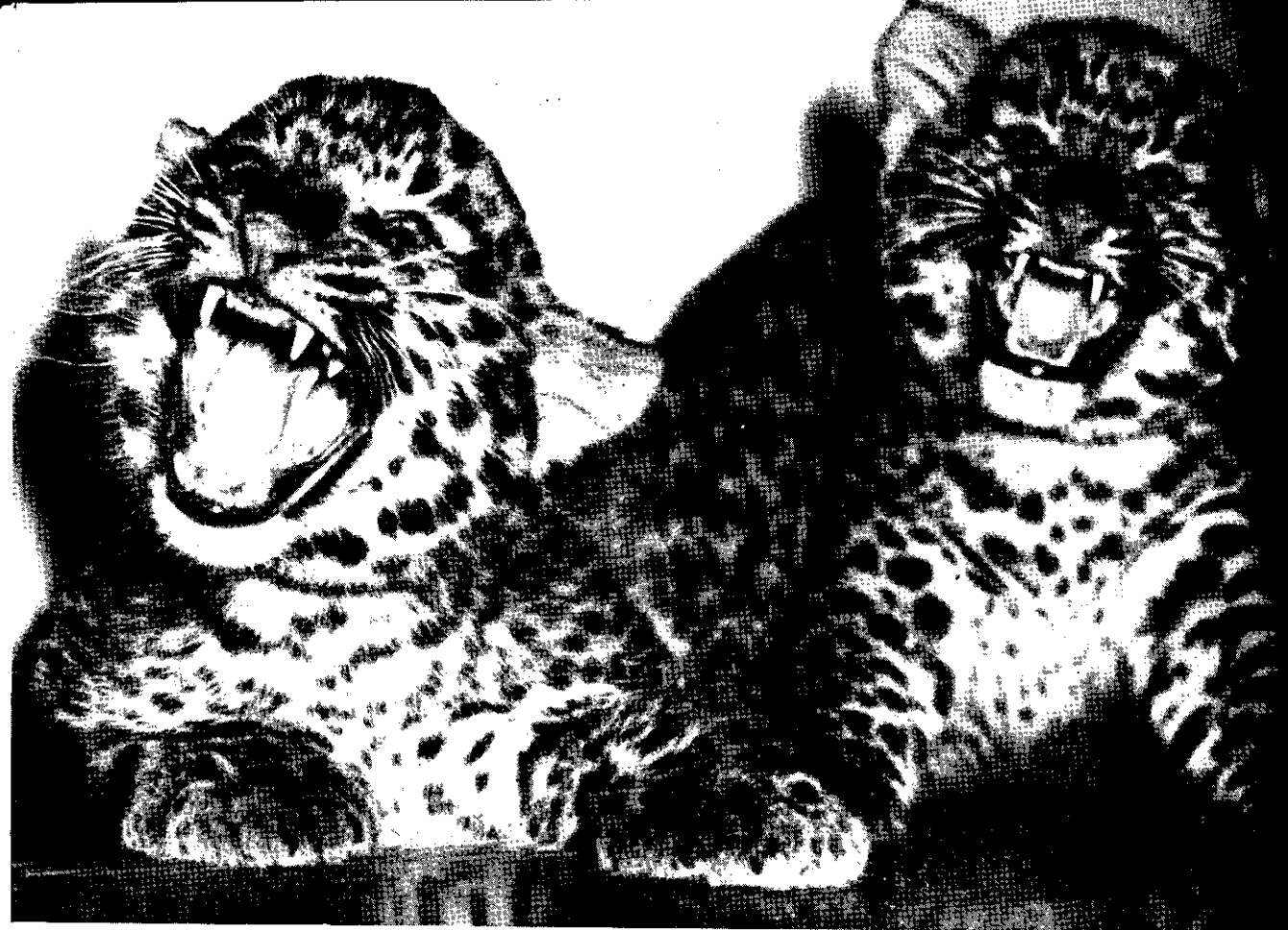
The ZOO Garden in Liberec was successful in the breeding point of view. The breeding remains the base of attractivity for visitors and it is the precondition of the further progress. On the other hand the constructional work is the centre of problems and difficulties and it was not possible to arrange the needed room for animals. Pavillions are overfilled and in some of elder buildings are not best and attractive conditions for visitors. In addition to it many of attractive animals are not open to the public during the winter months. In spite of it we enjoy a high attendance of visitors, although it relies upon weather conditions which were not satisfactory this year.

During past year the work of the ZOO in Liberec was affected by the trespass of foreign military forces on our country during August 1968. The summer season, which was auspicious was closed down before the time and this had a bad influence on economy of the ZOO. In addition some of good business relations have frozen.

The last year was the year of preparation of the ZOO Garden Anniversary. There have been 50 years since the ZOO Garden in Liberec was open. Some of documents and materials have been collected to be published or shown to the public.

Přimorožec africký - *Oryx g. gazela*

Levharti - *Panthera pardus japonensis*

Výroční zpráva Severočeské zoologické zahrady v Liberci 1968, Zpracoval kolektiv vedení ZOO. Vydala Severočeská zoologická zahrada pro informaci svých domácích a zahraničních spolupracovníků. Vytiskly Liberecké tiskárny, n. p., Liberec.

Fotografie: Josef Šlambor a archiv ZOO.